

зневагу, це страшенна помилка історії: «Скільки я вистраждав! Місто закрутило мене. Я потонав» [4, с. 102]. Степан розумів, що в місті все чуже – і люди, і життя; але пройшовши всі випробування містом, вийшов переможцем: «Воно покірно лежало внизу хвилястими брилами скель, позначене вогняними кам'яними пальцями. Він завмер від власного споглядання цієї величі нової стихії і раптом широким рухом зронив униз зачудований поцілунок» [4, с. 262].

Валер'ян Підмогильний, змальовуючи місто. Хотів наблизити його до свідомості українців. Він психолог, який творить складний психотип людини, яка шукає щастя не в навколишньому світі чи подіях, а в собі. Степан Радченко – це тип такого собі завойовника, який рушив на місто, щоб покласти його собі під ноги. З одного боку, персонаж має реальну мету – здобути місто, а з іншого – звичка до самозаглиблення створює певний ідеальний простір його духовного буття, протиставленого реальності.

Таким чином, поетика назви роману «Місто» – це своєрідний центр, в якому асоціативність, художній простір, образи зібрані в єдиний смисловий вузол та специфічну структуру з компонентами часопростору міста.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Деркач Л. Трансформація подорожі міфологічного героя у структурі нарративної моделі «Міста» В.Підмогильного. *Слово і час*. 2007. №4. С.12-18.
2. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю.І.Ковалів. Київ: Академія, 2007. 608 с.
3. Лотман Ю. Структура художественного текста. Об искусстве. Искусство. 1998. 285 с.
4. Підмогильний В. Місто. Роман, оповідання. Київ: Веселка, 1993. 340 с.
5. Шевчук В. Екзистенціальна проза Валер'яна Підмогильного. URL: <https://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=334>
6. Шерех Ю. Пороги і Запоріжжя. Література. Мистецтво. Ідеології. Три томи. Харків: Фоліо, 1998. Т.1. 494 с.

УДК 811.161.2

Світлана Дворянчикова
(Київ, Україна)

ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ЯК ІНОЗЕМНІЙ У ЗВО

Тези розкривають роль принципів організації контролю в розвитку викладання української мови іноземцям. Удосконалення проведення контролю на заняттях з української мови як іноземної в ЗВО в умовах змішаного чи дистанційного навчання дає змогу активізувати діяльність студентів, стимулювати їх здобувати знання, створити комфортну психологічну атмосферу взаємодовіри, що базується на принципах академічної доброчесності та поінформованості про об'єктивні методи вимірювання навчального прогресу.

Ключові слова: іноземні студенти, комунікативна методика, контроль, оцінювання, українська мова як іноземна.

The report deals with the role of the principles of control organization in the development of teaching the Ukrainian language to foreigners. Improving the control of Ukrainian as a foreign language classes at universities in situation of blended or distance learning allows to intensify the activities of students, to stimulate them to acquire knowledge, to create a comfortable psychological atmosphere of mutual trust, based on the principles of academic integrity and awareness of objective methods for measuring learning progress.

Key words: foreign students, communicative approach, control, assessment, Ukrainian as a foreign language.

Перед спеціалістами-філологами повсякчас постають різноманітні нагальні потреби задля продуктивного викладання мовних дисциплін взагалі та української як іноземної зокрема й особливо. Глобальним нагальним викликом і випробовуванням професійної компетентності в умовах пандемії COVID-19 і карантинних заходів є організація дистанційного вивчення української мови як країни перебування та здобуття вищої освіти інофонами та побудова й унормування ефективної єдиної системи контролю здобутих ними знань, умінь і навичок з урахуванням форм навчання із застосуванням інформаційних технологій.

Однією з провідних сучасних методик навчання іноземних мов, що вже довели свою дієвість, є комунікативна. Отже, її загальнодидактичні й методичні засади, серед яких принципи мовленнєво-мисленнєвої активності, індивідуалізації, функціональності, ситуативності, новизни тощо, мають зумовлювати й підходи до контрольних заходів. Розвиток усного та писемного мовлення водночас й і кращим способом засвоєння й закріплення різноманітного навчального матеріалу, і базисом успішності подальших навчання й професійної діяльності здобувача, і мірилом, що дозволяє оцінити рівень сформованості комунікативних навичок.

Оскільки серед найважливіших прийомів навчання українській мові як іноземній – метод дискусії, під час тренувальних і контрольних обговорень студенти мають використовувати відповідний лексичний і граматичний матеріал і спілкуватися на професійні, країнознавчі, суспільні, побутові теми, сформулювати певне рішення, надати аргументи на користь своєї точки зору, погодитися або заперечити співрозмовникові, переконати одне одного, дійти висновків.

З-поміж вдалих методичних знахідок поточного контролю, які стають в пригоді під час організації психологічно комфортної роботи зі здобувачами різного рівня мовної підготовки виділяють прийом коментування викладачем виконаних групою чи індивідуальних письмових завдань із подальшим залученням до цього виду діяльності студентів, прикладом, чому саме це слово чи граматична форма використані, де була помилка та як її виправити [2].

Задля підсумкового контролю використовуються тести та тестові завдання різних типів (відкритого типу та ін.). Тому тут слід пригадати і про такий цікавий та ефективний прийом, що набуває особливо важливих сенсів за умови дистанційного чи змішаного навчання та адекватного об'єктивного оцінювання його результатів, як проектування. Умотивовані студенти-інофони можуть досягти значного прогресу в опануванні українською мовою, у розвитку творчого та критичного мислення тощо, працюючи над створенням сценарію, анкети, записом відео екскурсії, розробкою презентації, тез доповіді чи текстом статті, які стосуються розмовно-побутової, культурної, професійної сфер діяльності.

І оцінювання як таке, і методологія його організації не перестає викликати цікаві дискусії освітянської спільноти, що провокує переосмислення вже усталеної практики та поштовх до вдосконалення. Наприклад, і в середовищі, де вивчають українську мову як іноземну, є актуальними питання, які досліджують у рамках проекту за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини «Зміцнення викладання та навчання в українських університетах», як-от: як відрізняються оцінювання навчання і оцінювання для навчання, чи будь-яке оцінювання має підсумковий характер, оцінювання – це монолог викладача чи діалог зі здобувачем, чи відволікає гонитва за балами від навчання, чи будь-яка робота студента має бути оцінена, за яких умов доцільно знижувати бали тощо [1].

Не викликає сумнівів, що викладачам-словесникам в умовах сучасного вітчизняного університету потрібні як знання про освітні концепції та їхні елементи, так і широка практика їх упровадження. Використання зазначених нами прийомів і засобів організації та вдосконалення проведення контролю на заняттях з української мови як іноземної в ЗВО в умовах змішаного чи дистанційного навчання дає змогу активізувати діяльність студентів, стимулювати їх здобувати знання під контролем викладача, створити комфортну психологічну атмосферу взаємодовіри, що базується на принципах академічної доброчесності та поінформованості про об'єктивні методи вимірювання навчального прогресу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. 6 Common Misunderstandings About Assessment. URL: https://www.teachthought.com/pedagogy/6-common-misunderstandings-about-assessment-of-learning/?fbclid=IwAR3Emc7ZVA46TzTpFvdUk9FakCQ2JNH1xbyDajwOTk_ZiAA9a8qMmxIPix0.
2. Пікулицька Л. В., Байдак Л. І. Сучасні прийоми навчання українській мові як іноземній у вищій школі. *Materials of the XII International scientific and practical Conference "Science and Civilization – 2017"*. Science and education LTD, 2017. Volume 5: Philological sciences. URL: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/4692>.

*Ақерке Зияхан
(Нұр-Сұлтан, Қазақстан)*

НЕЙРОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ БАҒДАРЛАМАЛАУ – ПСИХОТЕРАПЕВТИК ӘДІС РЕТІНДЕ

Мақала тіл білімінде нейролингвистикалық бағдарламалауды адамдардың жеке субъективтік тәжірибесінің құрылымын, олардың ойлау және іс-әрекет стратегияларын, табысты стратегиялардың модельденуі мен оларды үйретуді қарастыратын жеке білім саласы ретінде қарастырады.

***Кілттік сөз:** нейролингвистика, нейролингвистикалық бағдарламалау, паттерн, мета-модель, лингвистика.*

The article considers neurolinguistic programming in linguistics as a field of personal knowledge that deals with the structure of individual subjective experiences of people, their thinking and action strategies, modeling of successful strategies and their teaching.

***Keywords:** neurolinguistics, neurolinguistic programming, pattern, meta-model, linguistics.*

Нейролингвистикалық бағдарламалау (НЛБ) – (ағылш. Neuro-linguistic programming) – қандай да бір салада жетістікке жеткен адамдардың сөйлесу формалары, көз және дене қозғалыстары және ес арасында байланыс орнатушы вербальды және вербальды емес мінез-құлқын модельдеу (көшірмелеу) техникасына негізделген психотерапиядағы және практикалық психологиядағы бағыт [1]. НЛБ-ның негізгі мақсаты өз мінез-құлқын терең тану және оны жүзеге асыру болып табылады. Сондай-ақ НЛБ түрлі салалардағы адам іс-әрекетінің және түрлі мағынадағы алдына қойған міндеттерін жоғары деңгейде жүзеге асыруға қажетті адами қасиеттерді жетілдіруге бағытталған арнайы тәсілдер жүйесін құрайды. Тіл білімінің дербес бағыты ретіндегі нейролингвистика аясы мен негізінде лингвистикалық бағдарламалау қалыптасты. Оның міндетіне адамның дербес және кәсіби жетістіктерге жету үшін адресаттың санасын басқаруға мүмкіндік беретін арнайы коммуникациямен оқыту жатады. Аталған әдістің пайда болуы америкалық ғалымдар – Джона Гриндер және Ричард Бендлердің (XX ғ. 70 ж.) есімімен тығыз байланысты. Олардың тарапынан сөз сикырына негізделген табысты психотерапияның модельдері қалыптастырылды. Бұл модельдерге келесі принциптер қызмет етті: 1) адам ағзасының физиологиялық үдерістеріне ықпал ететін психикалық жағдайы; 2) адам ағзасының психофизиологиялық үдерістеріне сөйлеу әрекетінің ықпал етуі; 3) адам мінез-құлқының қажетті нәтижелері оған сөйлеу және түрткінің басқа белгілеріне өзара әрекет ету жолдары арқылы алынған [1, 123].

Нейролингвистикалық бағдарламаудың мәнін ғалым А.А.Гируцкий төмендегіше сипаттайды: «Нейролингвистикалық бағдарламау – бұл жеке адамның өзінің бірегей өмірлік тәжірибесін құрастыруы». Нейролингвистикалық бағдарламалау теориясы адамның кез келген іс-әрекетіндегі *паттерндерді* (мінез-құлықтың тұрақты элементтері) бөліп көрсету мен сипаттауды және соның негізінде тиімді коммуникация модельдерінің жасалуын